

NAUJIENLAIŠKIS

Nr. 2

KONTAKTAI

Šulija Partners Law Firm Vilnius

Jogailos g. 4 (3 korpusas, 1 aukštas) LT-01116,

Vilnius, Lietuva

e-mail: info@SulijaPartners.com

www.SulijaPartners.com

— TURINYS

TEISĖS AKTAI

- ◆ Priimtas Įdarbinimo per laikinojo įdarbinimo įmones įstatymas, pakeistas ir papildytas Darbo kodeksas
- ◆ Pakeistas ir papildytas Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas
- ◆ Pakeistas ir papildytas asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas
- ◆ Patvirtinti Konkurencijos tarybos paaiškinimai dėl mažareikšmiškumo Lietuvos Respublikos Reklamos įstatymo byloje

TEISMŲ PRAKTIKA

- ◆ Dėl sutarties sąlygų pakeitimo atsiradus nenumatytoms aplinkybėms
- ◆ Dėl netesybų ir nuostolių santykio
- ◆ Dėl Viešųjų pirkimų įstatymo 32 straipsnio 5 dalies aiškinimo ir taikymo
- ◆ Dėl avanso ir įskaitymo institutų santykio

— TEISĖS AKTAI

- ◆ Priimtas Įdarbinimo per laikinojo įdarbinimo įmones įstatymas, pakeistas ir papildytas Darbo kodeksas

Šių metų gegužės 19 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Įdarbinimo per laikinojo įdarbinimo įmones įstatymą (toliau – Įstatymas). Atitinkamai buvo pakeistas ir papildytas Lietuvos Respublikos Darbo kodeksas.

Įstatymu siekiama įgyvendinti 2008 m. lapkričio 19 d. Tarybos direktyvą 2008/104/EB dėl darbo per laikinojo įdarbinimo įmones.

Priimtas Įstatymas numato, kad įdarbinimas per laikinojo įdarbinimo įmones – tai laikinųjų darbuotojų įdarbinimas laikinojo įdarbinimo įmonėse turint tikslą juos pagal laikinojo įdarbinimo sutartis siųsti laikinai dirbti laikinojo darbo naudotojų naudai, pastariesiems prižiūrint ir vadovaujant.

Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad Įstatymo 1 str. 2 d. nustato, kad teisiniams santykiams tarp darbo naudotojo ir įdarbinimo įmonės bei tarp darbo naudotojo ir laikinojo darbuotojo taikomas Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas tiek, kiek jų nereglamentuoja šis įstatymas. Tai reiškia, kad nors laikinasis darbuotojas atlieka darbą darbo naudotojo naudai, jo prižiūrimas ir vadovaujamas, tarp jų susiklosto labiau civiliniai, nei darbo teisiniai santykiai. Tuo tarpu tarp laikinojo įdarbinimo įmonės ir laikinojo darbuotojo laikinojo darbo sutarties pagrindu susiklosto darbo teisiniai santykiai. Nepaisant to, laikinojo darbo naudotojas privalo laikiniesiems darbuotojams užtikrinti tinkamas, saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, pasirašytinai supažindinti laikinąjį darbuotoją su darbo sąlygomis, jam draudžiama diskriminuoti laikinuosius darbuotojus tokia pačia ar lygiaverte darbo funkciją atliekančių darbo naudotojo darbuotojų atžvilgiu ir kt. Tai reiškia, kad darbo naudotojas, nebūdamas darbdaviu, vis dėlto turi tam tikras darbdavio pareigas ir teises.

Darbo kodekso pakeitimai buvo priimti iš esmės siekiant išvengti nesusipratimų dėl šiuo metu Darbo

kodekse vartojamo termino „laikinoji darbo sutartis“. Pakeitimais ši Darbo kodekse įtvirtinta darbo sutarties rūšis buvo pervadinta į „trumpalaikę darbo sutartį“. Darbo kodekso pakeitimai taip pat numato, kad įdarbinimo per laikinojo įmonės ypatumus nustato specialus Įdarbinimo per laikinojo įdarbinimo įmonės įstatymas.

Įstatymas ir Darbo kodekso pakeitimai įsigalios nuo šių metų gruodžio 1 d.

Įdarbinimo per laikinojo įdarbinimo įmonės įstatymą galite rasti čia:

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=399696&p_query=&p_tr2=

Darbo kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymas:

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=399697&p_query=&p_tr2=

◆ Pakeistas ir papildytas Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas

2011 m. gegužės 24 d. buvo priimtas įstatymas, iš dalies keičiantis ir papildantis 2008 metais priimtą Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymą.

Civilinių ginčų taikinamasis tarpininkavimas (mediacija) – tai civilinių ginčų sprendimo procedūra, kurios metu vienas ar keli civilinių ginčų taikinimo tarpininkai (mediatoriai) padeda civilinio ginčo šalims taikiai spręsti ginčą. Proceso metu mediatorius užtikrina šalių konstruktyvų dialogą, padeda valdyti kylančias emocijas, tačiau galutinio sprendimo jis nepriima – tai ginčo šalių prerogatyva. Šiuo ginčo sprendimo būdu šalys gali pasinaudoti tiek sprendžiant iškilusius civilinius ginčus teismine, tiek ir neteismine tvarka.

Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo papildymai numato, kad taikinimo tarpininko skyrimas ir jo sutikimas įforminami raštu, paprastai įtraukiant ir nuostatą dėl taikinimo tarpininko pareigos laikytis Europos mediatorių elgesio kodekso. Tokiu būdu įstatymo leidėjas siekia informuoti visuomenę apie Europos mediatorių elgesio kodekso, kurio pagalba gali būti užtikrinama teikiamų taikinamojo tarpininkavimo paslaugų kokybę, egzistavimą. Šis kodeksas akcentuojamas ir įstatymo priede įvardintoje 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų.

Pakeitimai taip pat numato, kad pradėjus taikinamąjį tarpininkavimą sustabdomi ne tik sutrumpinti, kaip buvo iki šiol, bet visi ieškinio senaties terminai.

Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo 6 straipsnio 3 dalis po pakeitimo numato, kad tuo atveju, kai ginčas, kuris sprendžiamas taikinamojo

tarpininkavimo būdu, nėra tuo pačiu nagrinėjamas teisme, ginčo šalių bendru prašymu arba vienos iš ginčo šalių prašymu, kai yra gautas kitos šalies rašytinis sutikimas, taikos sutartis gali būti pateikta teismui tvirtinti Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso XXXIX skyriuje nustatyta tvarka supaprastinto proceso tvarka. Įsiteisėjusia teismo nutartimi patvirtinta taikos sutartis ginčo šalims įgyja galutinio teismo sprendimo (*res judicata*) galią ir gali būti vykdoma priverstinai.

Įstatymo pakeitimai įsigaliojo 2011 m. gegužės 28 d.

Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo pakeitimo ir papildymo ir įstatymo papildymo priedu įstatymą galite rasti čia:

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=399887&p_query=&p_tr2=

Aktualią Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo redakciją rasite čia:

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=400026&p_query=&p_tr2=

Su 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų galite susipažinti čia:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:136:0003:0008:LT:PDF>

◆ Pakeistas ir papildytas asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas

2011 m. gegužės 12 d. buvo priimtas įstatymas, iš dalies keičiantis ir papildantis Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymą, kuris skirtas ginti žmogaus privataus gyvenimo neliečiamumo teisę tvarkant asmens duomenis.

Pagrindiniai įstatymo pakeitimai numato šias naujoves:

1. nustatyta, kad įstatymas netaikomas mirusių asmenų asmens duomenų tvarkymui;
2. įstatymas papildytas socialinio ir viešosios nuomonės tyrimo sąvoka. Be to nustatyta, kad atliekant socialinio ir viešosios nuomonės tyrimą, negali būti vykdoma tiesioginė rinkodara;
3. nustatyta, kad kai asmens duomenys tvarkomi automatinio būdu ir taikomos tinkamos duomenų saugumą užtikrinančios priemonės, teikiant asmens duomenis pagal duomenų valdytojo ir duomenų gavėjo sudarytą asmens duomenų teikimo sutartį, prioritetą turi būti teikiamas automatiniam

duomenų teikimui, o teikiant asmens duomenis pagal duomenų gavėjo prašymą, – duomenų teikimui elektroninių ryšių priemonėmis;

4. numatyta, kad asmens mokumo ir finansinės rizikos vertinimo ir įsiskolinimo valdymo tikslais kredito įmonės ir finansų įmonės, kurios teikia finansines paslaugas, susijusias su rizikos prisiėmimu ar kreditingumo vertinimu, turi teisę tvarkyti ir gauti viena iš kitos asmens duomenis tik jeigu šie duomenų subjektai duoda sutikimą;
5. po pakeitimo 27 straipsnio 3 dalis numato, kad duomenų subjektas turi teisę nesutikti, kad būtų tvarkomi jo asmens duomenys, nenurodydamas nesutikimo motyvų, kai duomenys tvarkomi ar ketinami tvarkyti tiesioginės rinkodaros arba socialinio ir viešosios nuomonės tyrimo tikslais;
6. įstatymas papildytas straipsniu, kuris *inter alia* numato, kad Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai priėmus nutarimą atlikti patikrinimą fizinio asmens gyvenamosiose patalpose (iš jų ir nuomojamose, ar naudojamose kitu pagrindu), Vilniaus apygardos administraciniam teismui pateikiamas prašymas dėl teisinio leidimo įeiti į fizinio asmens gyvenamąsias patalpas.

Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo pakeitimai ir papildymai įsigalios 2011 m. rugšėjo 1d.

Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymą galite rasti čia: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=399165&p_query=&p_tr2=

- ◆ Patvirtinti Konkurencijos tarybos paaiškinimai dėl mažareikšmiškumo Lietuvos Respublikos Reklamos įstatymo byloje

Konkurencijos taryba 2011 m. gegužės 25 d. nutarimu Nr. 1S-98 patvirtino paaiškinimus dėl mažareikšmiškumo Reklamos įstatymo byloje.

Remiantis Reklamos įstatymo 17 str. 2 d. Konkurencijos taryba kontroliuoja, ar reklama nėra klaidinanti ir lyginamąją reklamą. Paaiškinimai skirti pateikti pagrindinius kriterijus, į kuriuos Konkurencijos taryba atsižvelgs, vertindama, ar pareiškime (skunde) nurodyti faktai yra mažareikšmiai, nedarantys esminės žalos Reklamos įstatymo saugomiems interesams. Tokiu būdu siekiama efektyviai naudoti ribotus išteklius ir skirti

juos pažeidimų, kurie daro esminę žalą įstatymo saugomiems interesams, tyrimui.

Paaiškinimai numato, kad Konkurencijos taryba vertindama, ar faktai, nurodyti pareiškime (skunde) dėl galimo Reklamos įstatymo pažeidimo, yra mažareikšmiai, atsižvelgs į:

- reklamos sklaidos mastą ir trukmę;
- galimo pažeidimo pobūdį;
- reklamoje pateikiamos informacijos galimą poveikį vartotojų ekonominiam elgesiui;
- reklamos auditorijos dydį;
- reklamos tikslinės grupės pobūdį;
- galimą techninę klaidą;
- skundus dėl reklamos;
- pakartotinumą;
- suėjusį senaties terminą baudos skyrimui už galimai klaidinančios reklamos skleidimą;
- aplinkybę, kad dėl reklamoje (klaidinančioje bei neleistinoje lyginamojoje) pateikiamos informacijos vartotojų interesai iš esmės nėra pažeidžiami, o daroma žala tik pareiškėjui;
- galimą tyrimo precedentinę reikšmę.

Paaiškinimuose akcentuojama, kad išvardintų kriterijų reikšmingumas, priklausomai nuo konkrečių aplinkybių, prekių savybių ir ypatybių, gali būti skirtingas, todėl Konkurencijos taryba nurodytus kriterijus bei jų reikšmingumą vertins kiekvienu atveju atskirai. Tai nereiškia, kad kiekvienu atskiru atveju būtinas detalus įvertinimas pagal visus kriterijus. Dažnai gali pakakti analizės pagal keletą kriterijų, kad būtų galima pagrįstai nustatyti, ar yra daroma esminė žala Reklamos įstatymo saugomiems interesams.

Paaiškinimai įsigaliojo nuo šių metų gegužės 29 d.

Konkurencijos tarybos nutarimą ir juo patvirtintus paaiškinimus dėl mažareikšmiškumo Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo byloje rasite čia: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=400074&p_query=&p_tr2=

— TEISMŲ PRAKTIKA

- ◆ Dėl sutarties sąlygų pakeitimo atsiradus nenumatytoms aplinkybėms

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas civilinėje byloje Nr. 3K-3-265/2011 pasisakė dėl Civilinio kodekso 6.204 straipsnio, reguliuojančio sutartinių išpareigojimų pasikeitus aplinkybėms vykdymo ypatumus, taikymo.

Ieškovas kreipėsi į teismą su prašymu sumažinti 2002 metais sudarytoje nuomos sutartyje numatytą nuomos kainą. Ieškovas nurodė, kad šalys, pasirašydamos nuomos sutartį negalėjo numatyti,

kad 2008 metais prasidės plataus masto ekonomikos nuosmukis. Dėl ekonominio sunkmečio ir padidėjusio PVM ieškovo veikla (ieškovas teikia viešbučio paslaugas) tapo nuostolinga, tačiau dėl nuomos sutartyje įtvirtintų jos nutraukimo sąlygų nutraukti sutartį yra finansiškai nenaudinga.

Atsakovas kasaciniu skundu prašė panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą ir apeliacinės instancijos sprendimo dalį, kuria ieškinys tenkintinas. Kasatoriaus nuomone, CK 6.204 straipsnis negalėjo būti taikomas ir nuomos kaina negalėjo būti mažinama, kadangi nėra aplinkybių, kurios iš esmės pakeistų šalių interesų pusiausvyrą. Kasatorius teigė, kad nuomos sutarties šalys yra verslininkės, todėl kaip profesionalūs rinkos dalyviai jos galėjo numatyti, kad rinkos sąlygos per ilgą laikotarpį gali pasikeisti. Be to, kasatorius pažymėjo, kad ieškovui mokant šalių sutartą nuomos mokesčių nuomos sutarties įvykdymo kaina nepadidėjo, o jo gaunama nauda nepasikeitė, todėl nėra pagrindo teigti, kad šalių pusiausvyra iš esmės pasikeitė.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, kad sutarčių teisėje galiojančio principo *pacta sunt servanda* besąlygiškas laikymasis ne visada užtikrina šalių interesų pusiausvyrą. CK 6.204 straipsnio 1 dalyje kartu su minėtu principu įtvirtintas ir *rebus sic standibus* principas, kuris reiškia, kad jeigu sutartį tampa sudėtinga vykdyti, ji turi būti ir toliau vykdoma, tačiau atsižvelgiant į ją sudarius pasikeitusias aplinkybes.

Teisėjų kolegija konstatavo, kad pasauliniu ir nacionaliniu mastu vykstanti ekonomikos krizė yra visiems žinoma aplinkybė, kurios nereikia įrodinėti (Civilinio proceso kodekso 182 straipsnio 1 dalies 1 punktą). Buvus galimybei prognozuoti ekonomikoje įvykusius drastiškus pokyčius, nebūtų kilę tokio masto neigiamų padarinių visai šalies ekonomikai. Po sutarties sudarymo ieškovo teikiamų paslaugų pelningumas sumažėjo, o veiklos sąnaudos (dėl išaugusio PVM ir kitų mokesčių) padidėjo. Teisėjų kolegija sutiko su bylą nagrinėjusių teismų išvadomis, kad dėl krizės ieškovui sumažėjo iš nuomos sutarties gaunamas įvykdymas, atitinkamai jam iš esmės tapo sudėtingiau vykdyti pagal sutartį prisiimtus įsipareigojimus – mokėti nustatytą 50 Lt už kvadratinį metrą nuomos kainą. Teismas nusprendė, kad nuomodamas patalpas ir mokėdamas tokią kainą, ieškovas gauna šios kainos neatitinkančias patalpas, t.y. tik tokias, kurių kvadratinis metras rinkoje kainuoja 33 Lt, todėl paliko apeliacinės instancijos teismo sprendimą nepakeistą.

◆ Dėl netesybų ir nuostolių santykio

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas civilinėje byloje Nr. 3K-3-223/2011 pasisakė dėl preliminarinio sutartyje numatytos baudos ir nuostolių santykio.

Ieškovai kreipėsi į teismą su prašymu priteisti iš atsakovų pagal preliminarinį nekilnojamojo turto pirkimo-pardavimo sutartį sumokėtą 20 000Lt avansą ir tokio paties dydžio baudą, kadangi pagrindinė sutartis nebuvo sudaryta dėl atsakovų kaltės. Preliminarioje sutartyje buvo numatyta, kad jeigu pirkimo-pardavimo sutartis nesudaroma dėl pardavėjų kaltės ar pardavėjai atsisako parduoti turta, jie privalo gražinti pirkėjams viską, ką yra gavę iš pirkėjų pagal šią sutartį, bei sumokėti pirkėjams 20 000Lt baudą, kurios dydis atitinka šalių iš anksto aptartus ir įvertintus maksimalius pirkėjų nuostolius dėl to, kad nesudaroma pirkimo-pardavimo sutartis.

Pirmosios instancijos teismas konstatavo ieškovo kaltę dėl preliminarinio sutarties neįvykdymo ir ieškinį atmetė.

Apeliacinės instancijos teismas ankstesnį sprendimą pakeitė, konstatavo atsakovų kaltę ir priteisė ieškovams jų sumokėtą avansą. Nepaisant to, teismas nurodė, kad ieškovai, reikalaujami netesybų, privalo įrodyti ne tik atsakovų kaltę, bet ir patirtų nuostolių dydį, kurių jie neįrodinėjo. Atsižvelgdamas į tai, apeliacinės instancijos teismas sprendė, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai atsisakė priteisti ieškovams sutartyje numatytas netesybas.

Lietuvos Aukščiausios Teismo teisėjų kolegija konstatavo, kad šalių teisė iš anksto susitarti dėl netesybų reiškia tai, kad kreditoriui nereikia įrodinėti savo patirtų nuostolių dydžio, nes sutartimi sulygtos netesybos laikomos iš anksto nustatytais būsimais kreditoriaus nuostoliais, kurie pripažįstami minimaliais nuostoliais. Sutartinių nuostolių dydis įrodomas sutartimi, kuria susitariama dėl netesybų, nes netesybos yra ir civilinės atsakomybės forma.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nusprendė, kad nagrinėjamu atveju esant atsakovų kaltei dėl preliminarinio sutarties pažeidimo apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nurodė, kad ieškovai turi įrodyti nuostolių dydį. Sutartinės netesybos yra nuostoliai, todėl kai jos nustatytos sutartimi, kreditoriui nereikia įrodinėti nuostolių dydžio. Kasacinis teismas pripažino ieškovo teisę ne tik į sumokėto avanso gražinimą, bet ir į sutartyje nustatytos baudos priteisimą, todėl atitinkamai pakeitė apeliacinės instancijos teismo nutarties rezoliucinę dalį.

◆ Dėl Viešųjų pirkimų įstatymo 32 straipsnio 5 dalies aiškinimo ir taikymo

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas civilinėje byloje Nr. 3K3-231/2011 pasisakė dėl Viešųjų pirkimų įstatymo (VPĮ) 32 straipsnio 5 dalyje įtvirtintos perkančiosios organizacijos pareigos prašyti kandidatą ar dalyvį papildyti ar paaiškinti duomenis apie savo kvalifikaciją tuo atveju, kai kandidato ar dalyvio pateikti duomenys yra netikslūs ar neišsamūs.

Ieškovas kreipėsi į teismą prašydamas pripažinti neteisėtai ir panaikinti atsakovo raštu įformintus sprendimą atmesti ieškovo pasiūlymą konkursui, sprendimą nustatyti preliminarią pasiūlymų eilę bei atsakovo atsakymo į pretenzijas išvadas, atsakovo sprendimą kuriuo buvo nustatytas supaprastinto atvirojo konkurso nugalėtojas. Perkančioji organizacija dėl ieškovo nepateikto kvalifikaciją įrodančio dokumento atmetė jo pasiūlymą. Ieškovo nuomone, jeigu kandidatas arba dalyvis pateikė netikslius arba neišsamius duomenis apie savo kvalifikaciją, perkančioji organizacija privalo per protingą terminą prašyti šiuos dokumentus papildyti arba paaiškinti, kas nebuvo padaryta.

Panevėžio apygardos teismas palaikė šį ieškovo argumentą, tačiau Lietuvos apeliacinis teismo teisėjų kolegija panaikindama pirmosios instancijos teismo sprendimą nurodė, kad šiuo atveju perkančiajai organizacijai apie įvykdytas sutartis apskritai nebuvo pateikta jokių duomenų, todėl nebuvo, ką papildyti arba prašyti paaiškinti.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų kolegija konstatavo, kad perkančioji organizacija turi patikrinti, ar tiekėjas yra kompetentingas, patikimas ir pajėgus įvykdyti pirkimo sąlygas. Taikant VPĮ 32 straipsnį dėl tiekėjo kvalifikacijos patikrinimo ir šio straipsnio 5 dalį dėl tiekėjo kvalifikacijos duomenų trūkumų ištaisymo turi būti įvertinama kvalifikacijos duomenų visuma, o ne atskira jų grupė ar dokumentas.

Teismas pabrėžė, kad tik kvalifikaciją pagrindžiančio dokumento nepateikimas, kaip toks, nepaneigia kvalifikacijos kaip tam tikro juridinio fakto ar aplinkybių buvimo, jei jie iš tiesų egzistuoja. Pagrindas atmesti tiekėjo pasiūlymą siejamas ne su duomenimis apie kvalifikaciją, kaip tokiais, o su kvalifikacijos turiniu.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo, kad nepriklausomai nuo to, kiek ir kokius, kokio turinio ir apimties dokumentus, pagrindžiančius tiekėjo kvalifikaciją, konkurso dalyvis pateikė, perkančioji organizacija pagal VPĮ 32 straipsnio 5 dalį privalo pareikalauti dalyvio paaiškinti ar patikslinti duomenis apie kvalifikaciją, jei ji ketina atmesti tokio tiekėjo pasiūlymą VPĮ 39 straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu arba tokį tiekėją pripažinti laimėtoju VPĮ 39 straipsnio 8 dalies prasme.

◆ Dėl avanso ir įskaitymo institutų santykio

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas civilinėje byloje Nr. 3K-3-238/2011 pasisakė dėl avanso ir įskaitymo, kaip prievolės pasibaigimo pagrindo, santykio.

Ieškovas ir atsakovas 2006 m. gruodžio 1 d. sudarė rangos sutartį (Sutartis), pagal kurią rangovas

(ieškovas) įsipareigojo atlikti ir perduoti užsakovui (kasatoriui) 14 477 379 Lt vertės statybos darbus, o užsakovas įsipareigojo šiuos darbus priimti ir už juos sumokėti.

Bylą nagrinėję teismai nustatė, kad kasatorius sumokėjo ieškovui 1 447 737,9 Lt avansą, iš kurio pagal Sutarties sąlygas buvo užskaitoma proporcingai 10 proc. už faktiškai atliktus ir priimtus darbus, o kitą atliktų darbų kainos dalį mokėjo pagal ieškovo pateiktas PVM sąskaitas faktūras, sulaikydamas 5 proc. nuo kiekvienos mokėtinos sumos. Sulaikyta suma turėjo būti sumokėta ieškovui po visos Sutarties įvykdymo.

2007 m. spalio 25 d. Vilniaus apygardos teismo nutartimi ieškovui buvo iškelta bankroto byla. 2007 m. lapkričio 19 d. ieškovas vienašališkai nutraukė Sutartį, kuri neteko galios 2007 m. gruodžio 4 d. 2008 m. sausio 3 d. užsakovas pateikė prašymą įtraukti jo 1 151 865,02 Lt finansinį reikalavimą į bankrutuojančio ieškovo kreditorių reikalavimų sąrašą.

Teismai nustatė, kad iš viso kasatorius nesumokėjo pagal ieškovo pateiktą sąskaitą 43 056,25 Lt už iki Sutarties nutraukimo atliktus darbus bei sulaikė ieškovui mokėtinus 98 624,88 Lt.

Ieškovas kreipėsi į teismą su prašymu priteisti iš atsakovo skolą už atliktus pagal Sutartį darbus ir teigė, kad užsakovas pateikdamas prašymą įtraukti jo finansinį reikalavimą į bankrutuojančio ieškovo kreditorių reikalavimų sąrašą, savo reikalavimą sumažino ieškovui mokėtina 98 624,88 Lt ir 43 056,25 Lt skolos suma, t.y. neteisėtai patenkino savo finansinį reikalavimą be eilės ir pažeidė Įmonių bankroto įstatymo (ĮBĮ) nuostatas.

Pirmosios instancijos teismas atsisakė priteisti šias sumas ieškovo naudai, motyvuodamas tuo, kad užsakovas neprivalo mokėti už ieškovo neatliktus darbus. Apeliacinės instancijos teismas šią sprendimo dalį panaikino ir sprendė, kad atsakovas yra skolingas ieškovui už atliktus darbus 141 681,13 Lt (43 056,25 Lt + 98 624,88 Lt) ir ši suma negali būti mažinama atsakovo ieškovui sumokėto ir nepanaudoto avanso dydžiu, nes avansą ir nesumokėtą už darbus sumą pripažino priešpriešiniais vienušiais šalių reikalavimais, kuriuos po bankroto bylos ieškovui iškėlimo draudžiama įskaityti pagal ĮBĮ nuostatas.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo, kad avansas, kaip išankstinis mokėjimas už darbus, ir įskaitymas, kaip prievolės pasibaigimo pagrindas, yra atskiri ir skirtingomis aplinkybėmis taikytini teisės institutai. Įskaitymui atlikti būtina, kad kiekviena iš šalių kitos atžvilgiu turėtų tiek reikalavimo teisę, tiek prievolę. Tuo tarpu avansas atlieka mokėjimo funkciją ir yra vienos šalies iš

anksto pagal sutartį kitai šaliai sumokama suma už būsimus darbus. Dėl to reikalavimo teisė (atitinkamai ir prievolė) atsiranda tik vienai iš šalių: arba avansą sumokėjusiai (jei avansas yra didesnis už realiai kitos šalies pagal sutartį atliktų darbų, už kuriuos jis mokėtas, vertę), arba darbus atlikusiai šaliai (jei avansas yra mažesnis už realiai atliktų darbų kainą).

Teisėjų kolegija sprendė, kad nagrinėjamu atveju kasatoriaus sumokėtas ir pagal Sutartį nepanaudotas avansas viršijo iki Sutarties nutraukimo atliktų darbų kainą, t.y. atsakovas atsiskaitė su ieškovu ne įskaitymu, o ieškovui sumokėjo už atliktus darbus išankstiniu apmokėjimu – avansu. Todėl ieškovas neturi teisinio pagrindo reikalauti dar kartą sumokėti už tuos pačius darbus ir ieškinys turi būti atmestas.

Pateikta informacija yra bendro pobūdžio ir negali būti vertinama kaip teisinė konsultacija. Advokatų profesinė bendrija neatsako už šios informacijos teisingumą ir už pasekmes, kylančias dėl šios informacijos panaudojimo konkrečiam atvejui. Dėl išsamios informacijos prašome kreiptis į mūsų advokatų profesinę bendriją

© Advokatų profesinė bendrija Šulija Partners Law Firm Vilnius, 2011